

beseda, tako kot *abstrakten* in skorajda tudi *mišljenje*, je beseda pred katero vsakdo pobegne bolj ali manj tako kot pred kom kužnim.« (Hegel, 1983: 82) A ne gre le za Hegla, v čigar peresu je moč vselej prepoznati avtorja specifično modernega filozofskega sleparstva. Zlahka bi bilo moč začeti v antiki in se opreti na kak bolj ali manj naključno izbrani pasus Platonovih dialogov. Najbrž ni treba posebej izpostavljati, kako reagira Sokratov tipični sogovornik, navadno gostobesedni sofist, brž ko ga Sokrat prične nadlegovati z vprašanji po kajstvu: *bodisi pobriše bodisi otrpne*, blokiran, brez možnosti odgovora. V vsakem primeru gobezdalo obnemore: gre za nekaj, česar ne more prenesti.³ Glede nenaklonjenosti pojmu konec koncev sploh ni treba zaupati Filozofu: pisec in bralec lahko sama kadarkoli preverita, koliko sta pripravljena misliti (kajstvo), in se po tej poti dokopljeta do lastnih dokazov, mar ne.

Skratka, odpora do mišljenja in, toliko bolj, do resnice lastnega pojma nikakor ni moč reducirati na kako posebno obdobje materialne ali duhovne zgodovine človeštva. Razglašanje, ki predpostavlja, da je nekoč obstajalo neko zelo partikularno in, posledično, zgodovinsko zamejljivo obdobje obsedenosti z metafiziko, zaslepljenosti z metafizičnimi resnicami ipd., je, milo rečeno, floskula, ki je zavoljo utajevanja očitnega že sama po sebi dovolj zgovorna (zastran lastne metafizične zaslepljenosti).

Če naj kratki rezime človeškega odpora do mišljenja sklenemo z vprašanjem, kako se izpostavljeni vedenjski vzorec tiče aktualne pedagoške stroke, lahko anticipiramo naslednje. Prvič, aktualna pedagoška stroka prav gotovo ne misli: ne misli predmeta pedagogike. Najprej in predvsem hoče dobro. Ne da bi se kdaj resnično vprašala, kaj pomeni njen predmet (oziroma pojmi, s katerimi operira) – kaj pomeni učenje, kaj znanje, kaj ustvarjalnost, inovativnost in zmožnost, kaj oblikovanje subjektivnosti, kakšni so pogoji vzpostavitve samostojne osebnosti itd. –, se zateka k svojim izmislitvenim zmožnostim in neprenehoma snuje nove in nove izobraževalne koncepte, še bolj »drugačne«, še bolj inovativne, še prijaznejše in še bolj presežne: *koncepte brez meja*. Za pojme kot so »učeci se posameznik«, »učeca se organizacija«, »učeca se druž-

3 Vzemimo primer *Menona*: »Moj Sokrat, že preden sem te srečal, sem slišal o tebi, da (ne počneš) nič drugega, kot da sam prihajaš v zadrego in vanjo spravljaš druge. Zdi se mi, da zdaj tudi mene skušaš začarati in me zastrupljaš ter naravnost želiš uročiti, da bi me povsem prevzela zadrega. In – če naj se malo pošalim – kar zadeva tvoj videz in tudi drugo, si videti tako nadvse podoben tistemu ploščatemu morskemu skatu, da bi te lahko zamenjal z njim. Tudi ta namreč spravi v otrplost vsakega, ki se mu kadarkoli približa in se ga dotakne – in zdi se mi, da si mi tudi ti zdaj storil nekaj podobnega. Kajti v duši in ustih sem resnično otrpnil in nimam ti kaj odgovoriti. Čeprav sem nešteto izrekel nadvse številne govore o kreposti, celo pred mnogimi ljudmi, in kot se mi je zdelo, celo prav dobro, zdaj ne znam povedati niti tega, kaj [krepost] sploh je.« (Platon, *Menon*, 2006, 80a–80c: 895)